

Vaderna József

A sirály kiüzetése

Madách Imre emlékének

1.

Megcsavarodott a tér.
Nincs rege.
Csak Ádám kivénhedt szeme.
Fátyolos, akár a tél,
s elájul benne az emlék.
Így élek: félre.
Fél szem:
Éva kitárt ágyéka kacsint.
S újra agresszió, s megint
erőszak, kiüztem magam
magamból, s nincs
szelídség.
A dráma a kincs.
Tönkről tönkre megyek,
akár a hiába kivágott fák.

2.

Hátamra zuhannak a koronák.
Halálra magyarazzák a mát.
Hol minden gyümölcs országalma,
s az árnyéka mögé húzódik a fa,
kidől a zöld színből a jogar,
mintha a gyűlöletből az agyar,
kivillan a fog, a torok, a jászol –
szívinfarktus a jog.
Az ájulásig magam vagyok.

3.

Egy újszülött köhintésben
megérkeznek a háromkirályok.
Elringatom minden gyulladásom.
A kiüzetés ma Jézusos.

4.

Hangszálamon állatok trappolnak,
patájuk rekedtségemen táncol,
ott, hol a hangok sem hajolnak
a lidérc a csöndet megismeri.
A fény a fényt fénnel veri.
S míg torkomból felsóhajt a tény:
csuklik a remény.
Nem lesz újra egy meg egy,
csak fél,
s újra kivágott fa,
a felelet reccsenés,
s nyakamban kereszt és döbbenet –
hevenyészett kötél kerüli meg.
S fojtja.
Testemből kitekert ér
pattog a tájon.
Túlvilági ostor.
Viszi bűneim az állatok hátán.
Kedvesem, ma nagyon vigyázz rám.
A hetedik égen a férfi a botor.

5.

Kirúgta a földet maga alól a Bakony.
A nappal cserélgeti a sötétséget:
csupa szikla az alkony.
Kisalföldi romantika:
feléled Isten Egyfia.
De a határon síkság vacog,
s tavaszi gólya kering.
A horizont frissen mosott paraszting.

6.
 Egy tintásüveg az ég szélét
 kerüli meg.
 Kidől a kék.
 Kidől az árnyék.
 Legyintésemre dől az ég.
 S mintha karom
 karja
 lenne a toll,
 s testem a fehér papíron
 tintapecsét,
 hadonászik mögöttem az árnyék,
 s dadog a beszéd.

7.
 Lendülünk át az éjfélen:
 megdőbrent magyar hajóhinta,
 akácfa inog: szédült éden:
 elveszett bennem a névelő: "a".

8.
 S nincs következő mondat.
 Fogam szorítom: néma olvasat.
 A levegő még átjárja számat,
 de keserű csöndben
 nyeldeklik a nyak,
 s egy ismeretlen kötél mentén
 ájulásig szorul a vigalom.

Hó fehérlik a talpam szélén,
 s megcsúszik az ok az okozaton.

9.
 A félhalál mentén föltörekszik a talán.
 Esetleges. Megbotlik a mában a ma.
 A föltámadás a sír mélyéig ás:
 könyökén támaszkodik Isten Egyfia.
 Körülnéz. Döbbenetes panoráma néz vissza:
 hiába,

hátára hanyatlik, s nincs már hátára,
csak templomi padja. Térde. Imája.
S örökre megúnt szózata.

10.

Homlokom vörös kalapja a fejfájás,
tán ez hordozza ég alá bűnömet.
Helyettem fájok: magamnak,
orraesik bennem a mozdulat,
ahogy a kivágott fa dől el,
a lét hasonul a semmivel.

11.

Elnyújtózik Ádám. Paradicsom.
Újra élesedik a fog a harapáson.
Nincs kutya a kézfejemen,
csak ember –
az évet megugatja a december,
s havazik, miközben ellenem
ítélkezik egy megdőbbsent hóember.

12.

Nem épül más, csak a káosz,
hol halotti lepel az oltalom.
Voltam európai, s a Bakony a sírom.
Domb a dombon. Akárha föld alatti
Bazilika kupolája lenne, s ima.

13.

A színház mostohája lesz a tenyérnek,
s minden fél kéz
üresen int.
Nem is létezik.
Csak a szín.
Egyetlen ujjhegygel is kitárulkozik.
Levegőbe szúr, s fekete lyukat teremt,
hol fordítva történik a rend:
az ember bízik. Ádám szédeleg.
Ábel él. Markában Káin a kés.

Nincs testvér, csak fél.
 S a kígyó Éva eleven sálja,
 ahogy lassan a ráncokkal
 szorul torkára az öregedés,
 kékül az arca.
 egy alma fénye a másvilága.

14.

Örökös lépcső vezet a kútba.
 Kong.
 A víz gyűrűzve látja be
 újra a csobbanását.

Fillér zuhan: magyar dráma.
 Átröppen a sirály a másvilágra.

Pannóniából kihaló arc
 tükröződik a remegő felületen.
 Vizesvödör hordozza föl-le a képet.
 Új és új felvonás. Éva szüli a látomást -
 Ádám a szünetben hever,
 majd a férfi, ki gyilkosságot nevel,
 nem akar végleg összetörni.

A nő egy almát a helyéből kiteker,
 s csak a káoszban lehet újra bízni?
 A Paradicsom elfehéredett szemfedél,
 hol eltartja még állatait az ég.
 Még.

15.

A múzeumok falán lezúdul a fény.
 Istent saját igéje kerülgeti,
 s önmaga okát.
 Mintha a Föld fordulna át
 a tehetetlenség árnyán
 keresem a māt.

16.

Nincs szemüvegem,
de felderengnek a látomások a következő színben.
Ott, ahol elhagyom emberségem,
nyúl vacog tudómben, ágyékomon
nyest ül diadalt, homlokom
majomfintor, csuklómon az oroszlán is fél,
didereg a macska, s felvonyít égre
emelve hangját a farkas torkomban,
dögkeselyű
tépdesi hangszálaim,
haldokló apály,
s egy elefánt
húzza mélyebbre izmaim,
lepkék
verik szét pillantásom,
darazsak kerülnek meg pillanatonként
háromszor a szívem, míg kicsavarja
nyakam az ünnep, vaddisznók agyarára
bökve a zrinyitörténcem,
nincs fegyverletétel,
csodaszarvas
hátán menekülök át a magyarságon,
míg a könnyet iszik szememből a fecske,
barátom, átköltözik balról jobbra,
s oda-vissza,
fészket rak szemhéjamba,
hogy örök költözködésben éljek.

17.

Az állatok kivonultak a Bibliából –
utánuk mentem.
Madarak hagyták el a Paradicsomot –
ahogyan megalázva kúsztam,
utánuk úgy repültem.
A gyümölcs zöld volt,
de rögtön megrohadt a fán –
úgy éheztem, ahogy nőtt a vétkem.

Ahogy kiűzettem magamból,
 elcsúszott bennem a december.
 Bíbor, sárga, barna haldoklás az ok,
 s az idő, minden színváltásban otthagynom
 pillantásom, ahogy megöszülök.
 Intésemben csak az aljasság örök:
 félelmeim is félrevezeti,
 ahogy megbolondul a magánhangzó
 a dadogásban,
 s nem tudja kimondani
 sem a vétket, sem a napot.

18.

A dráma összetört csésze:
 kislány keze hull a fiú kezébe.
 Megszorítja, s válla fölé csavarja –
 ég felé
 zuhan vissza fájdalma:
 honnan az eső a felhőkbe visszaesik,
 s aszályos lesz a szerelem is.

19.

Sírba csúszik az ember álla,
 s fönnakad hegyesen, akár a mostohaság.
 Nincs e világnak evilága,
 csak a halálon túli félhalál.

20.

A kiűzetés keresztet csomóz, kegyetlen jelet,
 kifordítja az országot, s megfoltozza,
 sírjába varrja vissza a nemzedékeket –
 míg kampóra akasztott betyárok lengnek
 halálos ívet a hegy felett.

21.

Immár homlokomon belül Isten állatai.

Az "én" spirális tévelygés.

Megcsavarodott a tér.

Nincs rege.

Csak Ádám kivénhedt szeme.

Agyamban zuhan a sirály.

(1993.)

Szok Iván : *Pieta* (festett dombormű)